

3-2017

Kulttuurivihkot

JÄSENKÄSIKIRJA
14,90 EUROA
45 VUOSIKÄNTÄ

NUORISO – IKUINEN ONGELMA

MIKÄ SYRJÄYTTÄÄ?

KAUPUNKIOLOHUONE
KOHTAUS

EX-NATSIOHTAJA
ESA HOLAPPA

MITÄ SYYRIASTA
EI KERROTA?

HANNU NIKLANDERIN
SEIKKAILUT
ALPPIMAISSA

KIMMO KAIVANNON
POLIITTINEN
GRAFIikka

Suomen kieli Pietarissa ja venäjä Suomessa

Suomi on Pietarissa toiseksi suosituin vieras kieli.

KUN SUOMI oli suuriruhtinaskuntana osa Venäjän imperiumia, Pietarin kaupunki oli vuodesta 1809 vuoteen 1917 myös sen pääkaupunki. Laatokan tienoilla ja Nevan suistossa oli asunut vuosisatoja suomenkielisiä väestöä, ja Suomen itsenäistytessä asui Pietarissa kymmeniätuhansia suomea puhuvia ihmisiä, Inkerimaalla ja Itä-Karjalassa satojatuhansia. Miljoonakaupungissa työskenteli muitakin käsiyöläisiä kuin *Fabergén* kultasepät, sotilasuraa rakensivat myös muut kuin Mannerheim; kenraalin ja amiraalin asemaan kohosi satoja upseereja. Voi- daan olettaa, että yli miljoonalla suomalaisella on sukujuuria Pietarissa ja sen lähialueilla.

Sodat ovat pyyhkineet yli maiden ja kaupunkien, ja samalla muistoja ja siteitä, sukulaissiteitä ja kulttuurisiteitä on pyyhkiytynyt olemattomiin. Nykyisin niin kuin ennenkin on monista asioista vaiettu kokonaan; unohtamista ovat edesauttaneet itsesuuri ja historiantarkkoisuus. Kansalaissodan häviäjien ääni ei vieläkään, nykyisellä 21. vuosisadalla ole päässyt kuuluviin ja tuskin enää pääseekään. Voittajien moralisoi- ja journalistien historiantulkinta on sekoittunut myöhempiin tulkintoihin, yhteisenä teemana on "pakon" sanelema yhteistyö, oikeutus epäpyhään liittoon paholaisen kanssa "itsenäisyyden pelastamiseksi". Historiantarkkoisuus on toteuttanut itsenäisen valtion tilaamaan itsensä näköisen narratiivin.

HISTORIAN LEHTÄ on kuitenkin käännettävä. Runsaan 5 miljoonan asukkaan metropolissa, kolmen tunnin junamatkan päässä tiedostetaan päivittäin Suomen läheisyys ja suomalaisen kulttuurin moderni funktionaalisuus monissa eri yhteyksissä. Matkailu ja kulttuurivaihto ovat olleet katalysaattoreita, ja tulok- sia tulee vähän väliä näkyviin. Tämä kiinnostus on johtanut toimin tiedon kul- kuneuvon, suomen kielen opetuksen puolesta.

Pietarissa opetetaan tällä hetkellä suomen kieltä 11 koulussa, ja vuonna 2011 perustettiin suomea oppiaineena tarjoavien koulujen yhteistyöelin, jonka pu- heenjohtajana on lukion rehtori Vladimir Sedov. Hän puhuu sujuvasti suomea ja on suorittanut loppututkinnon Helsingin yliopistossa tämä vuosituhannen alussa.

Yhteensä lähes 4 000 koululaista opiskeli suomea lyhyenä ja pitkänä vieraana kielenä vuonna 2016, ja oppilasmäärä kasvaa. Koulujen opetussuunnitelma toteutetaan, oppilaitosten omien näkemysten mukaisin painotuksin. Mutta kaik- kia osallisia kouluja yhdistää vilpittön kiinnostus Suomea kohtaan ja kiinnostus lukuisiin vielä ratkaisemattomiin kysymyksiin. Alussa keskeinen ongelma oli oppikirjojen puute, mutta tällä haavaa suunnitellaan jo seuraavan vaiheen uu- sia kirjoja. Suomi on Pietarissa toiseksi suosituin vieras kieli. Sitä opiskellaan yliopiston ohella myös yksityisissä kielikouluissa kaupan tarpeisiin.

Vastaavaan venäjän opiskelun kohtalo Suomessa on ollut vaihtelevaa. Maailman- sotien välissä opetus oli käytännössä jäissä, ja venäjän kieltä ja kulttuuria yllä- pitivät ortodoksiset seurakunnat, Suomen venäläiset kodeissaan ja musiikki ja teatterivierailut sivistyneistön harrastuksena. Sodan jälkeen venäjän opiskelu kouluissa elpyi, mutta nykyisin Suomen koululaisista vain 0,5 prosenttia opiskelee venäjää. Tähän on lisättävä kansalais- ja työväenopistojen aikuiskoulutus ja yli- opisto-opetus. On oireellista, että tilastotietojen saaminen venäjän opiskelusta ei onnistu käden käänteessä; tiedon saaminen ei ole "tietoyhteiskunnassa" itsestäänselvyys. Kuitenkin yksittäisten opettajien ponnistelu venäjän kielen opetuksen lisäämiseksi ja kehittämiseksi on ollut ja on jatkuvasti merkittä- vää. Oppikirjojen laadukkuus on ehtinyt ilahduttaa jos joitakin opiskelijapolvia.

ON TÄRKEÄÄ POHTIA kansojen kohtaloita, olosuhteita ja vaiheita, joiden kuluessa kansakuntia ja valtioita on syntynyt, miettiä missä muodoissa aatteet ja us- komukset nykyisin elävät ja toimivat tai miten narratiivit kansoista kehitty- vät niiden itseymmärryksen tarpeisiin. Entä miten historiantarkkoisuuden ehdot muovataan sen selittämiseksi, mikä on menneisyyttä? Mutta kaikista tästä riip- pumatta on nähtävä, että valtiovallan järjestämän oppimismahdollisuuden rin- nalla kansalaisten omatoimisuus on olennaista kielinopetuksen edistämiseksi. Vieraan kielen omaksi tekeminen luottaa aina samalla oman äidinkielen taitoa. Ilman kieltä, joka ui pintaa syvemmällä, ei ole mitään.

BERGER

Martti Berger on helsinkiläinen kustantaja ja kääntäjä. Hän kirjoittaa tällä palstalla Venäjään liittyviä aiheita.